

ב-א9

אמר ליה רבא אדא: אדא ברי [אדא, בני!] וכי בתרי קטלי קטלת ליה [וכי רוצה אתה להמיתו בשתי מיתות]?! והרי כבר נתחייב בשריפה, ואף שחל עליו איסור אשת איש, הרי הוא נידון בחמורה, ואין להוסיף עליו מיתה נוספת.

מתניתין:

מי שלקה ושנה, לקה שתי פעמים על שתי עבירות, ושוב עבר בשלישית:

בית דין מכניסין אותו לכיפה [מקום העשוי לפי מידת גובהו של הנידון], ומאכילין אותו שם שעורין המתנפחים במעיו, עד שכריסו מתבקעת.

גמרא:

ומקשינן: וכי משום דלקה ושנה, בית דין כונסין אתו לכיפה?!

אמר רבי ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש:

הבא במלקות של כריתות עסקינן, כשלקה ושנה בעבירות שהוא חייב עליהן כרת [ומלקות] עוסקת המשנה, ומשום כך כונסין אותו לכיפה, דגברא בר קטלא הוא [הרי בידי שמים יכריתוהו] וקרובי הוא דלא מיקרב קטליה [אלא שעדיין לא נתקרבה מיתתו], וכיון דקא מוותר לה נפשיה [מאחר שמפקיר את עצמו לעבירות], מקרבינן ליה לקטליה עילויה [מקרבים אנחנו את מיתתו עליו].

אמר ליה רבי יעקב לרבי ירמיה בר

תחליפא:

תא אסברא לך [בוא ואסביר לך את דין המשנה]:

לא שנו אלא במלקיות של כרת אחת, כלומר: דוקא אם שנה באותה עבירה עצמה, אבל אם היו המלקיות שלקה של שתיים ושל שלש⁽¹⁾ כריתות, דהיינו: כמה עבירות, אין מכניסין אותו לכיפה, ומשום דאיסורי הוא דקא טעים ולא מוותר כולי האי [רוצה הוא לטעום טעם של אותם עבירות, ואין זה מפקיר עצמו לעבירות כל כך].

שנינו במשנה: מי שלקה ושנה בית דין מכניסין אותו לכיפה:

משמע: שנה ללקות אף על גב דלא שילש ללקות, מחזיקים אנו אותו בחזקת רשע; ואם כן:

לימא מתניתין [האם נאמר שמשנתנו] דלא כרבן שמעון בן גמליאל; דאי רבן שמעון בן גמליאל, הא אמר: עד תלת זימני לא הויא חזקה [עד שלש פעמים אין זו חזקה], ולדבריו אין לנו להכניסו לכיפה אלא כשהוחזק ללקות שלש פעמים?

אמר רבינא:

אפילו תימא משנתנו כרבן שמעון בן גמליאל היא, ומכל מקום כיון שלקה שתי פעמים, והתרו בו בשלישית ועבר, כונסין אותו לכיפה משום דקסבר התנא של משנתנו: עבירות שעבר לאחר התראת מלקות — הן שמחזיקות אותו ברשע, ולא

1. אף על גב דבשתי מלקיות סגי, מכל מקום אין מחייבים אותו אלא כשעבר בשלישית, ושייך לומר "של שלש כריתות".

המלקיות שלקה, והרי עבר שלש פעמים בהתראת מלקות.⁽²⁾

מיתבי לרבינא מהא דתניא: עבר עבירה שיש בה מלקות:

פעם ראשונה ושניה מלקין אותו, וכשעבר פעם שלישית כונסין אותו לכיפה; אבא שאול אומר: אף בשלישית מלקין אותו, ורק ברביעית כונסין אותו לכיפה.⁽³⁾

מאי לאו, דכולי עלמא — בין תנא קמא ובין אבא שאול — סברי: מלקיות הן שמחזיקות לענין הכנסה לכיפה, ובפלוגתא דרבי — הסובר: בשתי פעמים הוי חזקה — ורבן שמעון בן גמליאל קמיפלגי.

כלומר: מאחר שמצינו לאבא שאול שהוא אכן סובר: רק לאחר שלש מלקיות כונסין אותו לכיפה, וטעמו משום שהוא סובר "מלקיות מחזיקות", וסובר הוא כרבן שמעון בן גמליאל שאין חזקה אלא בשלש פעמים; אם כן מסתבר, שתנא קמא של הברייתא

והתנא של משנתנו הסוברים שלאחר שתי פעמים כונסין אותו לכיפה, אין זה משום שהם סוברים "עבירות מחזיקות", אלא אף הם מודים ש"מלקיות מחזיקות" [כדעת אבא שאול], אלא שהם סוברים כרבי, הסובר שבשתי פעמים הוי חזקה.

ומשנינן: לא, דכולי עלמא — הן אבא שאול והן תנא קמא והתנא של משנתנו — אית להו דרבן שמעון בן גמליאל דבשלש פעמים הוי חזקה, והבא בהא קמיפלגי:

דמר — תנא קמא והתנא של משנתנו — סבר: עבירות מחזיקות.⁽⁴⁾

ומר — אבא שאול — סבר: מלקיות מחזיקות.

ומקשינן על שני הפירושים שנאמרו לעיל בביאור מחלוקת אבא שאול וחכמים: **והדתיא:**

אין התראה מועילה לחייב את האדם, אלא

מזיד הוא דבעינן, כי היכי דתתברר לן מילתא דוותר נפשיה לקטלא, מדחייב נפשיה שתים או שלש כריתות"; וראה עוד בהערות בהמשך הענין.

3. כתב רש"י: וכיון דלקי על השלישית, אף על גב דאיתחזיק השתא רשע, לא מעיילין ליה לכיפה [מיד], דבתרי דיני לא דיינינן ליה; וראה מה שכתבו התוספות על דבריו.

4. ראה ב"יד רמה" שהאריך לבאר לפי זה את לשון משנתנו "מי שלקה ושנה" ולא אמרו "מי שעבר ושנה".

2. לשון רש"י הוא: עבירות מחזיקות אותו, בחזקת רשע הוא (ו) בהתראה ולא במלקות, ומשמע, דבעינן עבירות שעבר בהתראה; ובהמשך הסוגיא, מבואר, דלא בעינן התראה המחייבת למלקות, אלא אפילו אם לא קיבל עליו התראה כדין, עבירותיו מחזיקות אותו, ומכל מקום מבואר שם בלשון רש"י בד"ה התרו בו ושתק "שהרי הוחזק רשע בשלש עבירות של התראת מלקות", וכן כתב עוד רש"י בד"ה אמר רבינא "לא הוחזק עד שלש עבירות של התראת מלקות", [וכן היא משמעות לשון רש"י כאן]; ועל פי דבריו נתבאר בפנים.

אך ב"יד רמה" [ד"ה והא דתניא] כתב, דאם כי בעינן שיעבור בהתראה, היינו ד"לשווייה

ותיקשי: הרי **התם מלקות ליבא**, שנאמר: מלקיות מחזיקות ואין לחייבו אלא ברביעית, ובהכרח שאף לאבא שאול עבירות מחזיקות, ואם כן **במאי קמיפלגי?!?** (6)

אמר רבינא (7) לפרש את מחלוקת תנא קמא והתנא של משנתנו עם אבא שאול:

לכולי עלמא "עבירות מחזיקות", ולכולי עלמא בשלש פעמים הוי חזקה, וכשעבר שלש עבירות יש לנו לחייבו בכיפה, אלא **בכיפה צריכה התראה, קמיפלגי** —

כלומר: אכן כשעבר שלש פעמים על ההתראה שהתרו בו למלקות, נעשה רשע לחייבו בכיפה, אלא שסובר אבא שאול: אין מכניסין אותו לכיפה אלא כשהתרו בו לכך, ולכן אינו חייב על השלישית אלא על

כשהתיר את עצמו למלקות או למיתה במפורש.

אם **התרו בו ושתק** שהראה בעצמו כמקבל התראה, אך לא קיבלה במפורש; ושוב **התרו בו והרכין ראשו**, ורמז בכך שהוא מקבלה:

פעם ראשונה ושניה מתרין בו ואין מלקין אותו, ופעם **שלישית כונסין אותו לכיפה** —

כלומר: שתי התראות אלו, אף שאינן מועילות לחייבו מלקות, מכל מקום מועילות הן לענין זה, שאם יעשה כן בשלישית כונסין אותו לכיפה, כי הוחזק להיות רשע שעבר על התראת מלקות. (5)

אבא שאול אומר: אף בשלישית מתרין בו ואין עושים לו כלום, ורק כשיעשה כן **ברביעית כונסין אותו לכיפה**.

לכיפה!?

ואין לומר: לכולי עלמא עבירות מחזיקות, ואבא שאול סובר כרשב"ג, וחכמים כרבי, ומשום שאם כן לאבא שאול ייכנס בשלישית שהרי עבר שלש עבירות, ולחכמים יכנס בשנית כי עבר שתי עבירות; ורק אם היינו סוברים ש"מלקיות מחזקות" אז אינו נכנס אלא ברביעית, כי מאחר שכבר לקה על השלישית, אי אפשר להכניסו לכיפה עליה, כי בשני דינים אין דנים אדם, ובהכרח נמתין עד הרביעית; אבל אם עבירות מחזיקות, כיון שהוחזק בשנים או שלשה פעמים לעבור, נכניסנו לכיפה על העבירה שבה הוחזק.

7. אף שלא אמרה הגמרא "אלא", תירוך אחר הוא, ויתכן שלא אמרה הגמרא "אלא", משום שרבינא עצמו יש לומר שמעיקרא נתכוין לפרש כן.

5. על פי לשון רש"י שכתב: "הוחזק רשע בשלש עבירות של התראת מלקות"; וראה מה שנתבאר בהערה 2.

6. **תוספת ביאור:**

הגמרא דוחה מכה ברייתא זו, את שתי האפשרויות שנזכרו לעיל בביאור מחלוקתם, דהיינו:

האחד: לכולי עלמא מלקיות מחזקות, ונחלקו במחלוקת רבי ורשב"ג.

השני: נחלקו אם מלקיות מחזקות, או עבירות מחזיקות.

כי לפי שני הפירושים דלעיל, אבא שאול על כל פנים סובר "מלקיות מחזיקות", ואילו מכה ברייתא זו הרי מבואר, שאף לאבא שאול "עבירות מחזיקות", ומכל מקום אינו נכנס לכיפה אלא ברביעית, ואם כן מה היא סברת מחלוקתם, שאלו סוברים בשלישית נכנס לכיפה, ואילו אבא שאול סובר: רק ברביעית נכנס

הרביעית כשיתרו בו לכיפה. (8)

ומאי "כיפה" מה היא כיפה זו שאנו מכניסין אותו לתוכה?

אמר רב יהודה: גובהה של כיפה כמלא גובה קומתו של המתחייב. (9)

והיכא רמיזא [היכן יש רמז בכתוב] שיש להמית את הרשע בכיפה? (10)

אמר ריש לקיש: דכתיב "תמותת רשע" — רעה, כלומר: מי שהוחזק רשע, תמיתתו רעתו, ולמדנו: המוחזק רשע בר מיתה הוא.

אגב דברי ריש לקיש, מביאה הגמרא עוד מדבריו:

ואמר עוד ריש לקיש:

מאי דכתיב: "כי גם" [טרם בוא העת והפגע] **לא ידע האדם את עתו,** [כי פתאום יבואו] **כדגים שנאחזים במצודה רעה** —

מאי "מצודה רעה"? **אמר ריש לקיש:** חכה [אינה אלא כמין מחט ודג גדול נלכד בה]

—

כלומר: כדגים גדולים הנאחזים פתאום בחכה שהיא קטנה וחלשה, ואינו דומה לנאחז ברשתות על ידי מארב ותחבולות. (11)

מתניתין:

ההורג נפש שלא בעדים, (12) **מכניסין אותו לכיפה, ומאכילין אותו שם לחם צר ומים**

בחדושי הר"ן שהאריך בזה, אם הלכה למשה מסיני הוא.

11. נתבאר על פי רש"י; ובי"ד רמה" כתב: דמצודה רעה היא חכה, שמשעה שהדג נאחז בה, הוא מצטער מחמת שנוקבת את חיכו, מה שאין כן בשאר מצודות.

12. כתב הרמב"ם [פרק ד מרוצח] אחר שהביא את דין המשנה: ואין עושין דבר זה לשאר מחוייבי מיתת בית דין, אלא אם נתחייב מיתה ממיתין אותו, ואם אינו חייב מיתה פוטרין אותו, שאף על פי שיש עוונות חמורין משפיכות דמים, אין בהן השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים, אפילו עבודה זרה ואין צריך לומר עריות או חילול שבת אינן כשפיכות דמים, שאלו העוונות הן מעבירות בין אדם להקב"ה, אבל שפיכות דמים מעבירות שבינו לבין חברו, וכל מי שיש בידו עוון זה, הרי הוא רשע גמור, ואין כל המצוות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עוון זה, ולא יצילו אותו מן הדין, שנאמר "אדם

8. ואם תאמר: למה לא יתרו בו בשלישית שייכנס לכיפה, ולמה צריך להתרות בו בשלישית מלקות, ולא לחייבו אלא עד הרביעית; והניחא לפי מה שפירש רש"י דבעינן שלש התראות של מלקות, ניחא; אך לפי ה"ד רמה" למה לא נתרה בו בשלישית לכיפה?!

ובאמת בי"ד רמה: מפרש את דעת אבא שאול באופן אחר, ולעולם כבר בשלישית כונסין אותו לכיפה, ולא נחלקו אלא בדין זה עצמו, אם כונסין אותו בלי התראה מיוחדת לכיפה או צריך להתרות בו לכיפה.

וראה שם בד"ה ואיכא דאמרי, שהביא גם פירוש כדברי רש"י, והקשה עליו.

9. נתבאר על פי רש"י; וכתב הרש"ש, דמהרמב"ם בפירושו למשנה ומה"ד החזקה" נראה, שגם אורכה ורוחבה לא היתה אלא כמידתו של המתחייב.

10. כתב רש"י: ודאי הלכה למשה מסיני היא הך עונש דכיפה, ומיהו היכא רמיזא מקצת; וראה

לחץ, כלומר: מעט לחם ושתייה. (13)

ישמואל אמר: כגון שהרג שלא בהתראה.

גמרא:

ומקשינן עלה: וכי מאחר שאין עדים על הריגתו, אנן מנא ידעינן [מנין אנו יודעים שהרג]?!
אמר פירש רב: הכא במאי עסקינן בעדות מיוחדת, היינו: כגון שהיו שנים רואים אותו, האחד מחלון זה והשני מחלון אחר, ואין עדותם מצטרפת לחייבו מיתת בית דין אף שאמת הדבר, ולכן מכניסין אותו לכיפה. (14)

ורב חסדא אמר אבימי: כגון דאיתכחוש בבדיקות ולא איתכחוש בחקירות, היתה הכחשה בין העדים, אך לא היתה הכחשה זו באחת משבע חקירות שחוקרים את העדים, אלא בכל אלו הושוו ביניהם, אך בבדיקות שבדקו אותו שם היתה הכחשה ביניהם, וכדתנן [לעיל מ א]:

מעשה וברק בן זכאי בעוקצי תאנים [שהיו מעידים עליו שהרגו תחת תאנה, ובדק בן זכאי: תאנה זו עוקציה גסין או דקין].

עשוק בדם נפש...".

וראה לעיל עט ב שמצינו כיפה גם גבי שור שהרג, וראה מה שנתבאר שם בהערות.

ברוצח, ומה שנהרג הוא משום דכתיב "ובערת הרע מקרבך"; וכן פירש ב"ערוך לנר" שם דמשום כך צריך לבוא לדין "ובערת הרע מקרבך"; והובא כל זה בהערות שם.

13. פסוק הוא בישעיה [ל יט] "ונתן לכם ה', לחם צר ומים לחץ".

ובגדר הדבר כתב שם ב"קובץ שיעורים": פירוש, דאף על גב דליכא בזה משום דיני נפשות, מכל מקום מצוה לבער את הרע אפילו היכא דליכא דיני נפשות, ודוגמא לזה ההורג נפש שלא בעדים מכניסין אותו לכיפה, והיינו על ידי עדות מיוחדת דפסולין לדיני נפשות [וכשרים לדיני ממונות], מכל מקום כיון דכשרים לכל עדות שבתורה נאמנין להכניסין לכיפה, דליכא בזה משום דיני נפשות אף שהוא מת על ידי כיפה; ומזה נראה שלא כדעת הגאון רבי עקיבא איגר, שרצה לומר דעדי קינוי וסתירה כיון שמשקין אותה הוי כדיני נפשות שעל ידי השקאה תמות, [ועדות מיוחדת אינה כשירה בזה], וצריך עיון דלא עדיפא מכיפה.

14. א. כתב רש"י: בעדות מיוחדת: דשנים מעדיין עליו, ועדותן אמת, אלא שאין מיתתו מסורה לבית דין, כגון שנים רואים אותו מחלון זה ואחד מחלון זה, דאמר במסכת מכות [ו ב] דלא מיקטל עליה, ומיהו הכא תנינן דעייל לכיפה; אבל על פי עד אחד מוציא דיבה בעלמא הוא.

[ולפי דבריו: בעדות מיוחדת כגון זו של הרמב"ם, דהיינו כשראה האחד אחר חבירו, שבזה נחלקו תנאים אם עדותן מצטרפת, ואפילו בדיני ממונות, וכמבואר לעיל ל א, יהא הדין דרק לרבי יהושע בן קרחה מכניסין אותו לכיפה,

והרמב"ם [רוצח ד ח] מפרש "עדות מיוחדת": ההורג נפשות, ולא היו שני העדים רואין אותו כאחת, אלא ראהו האחד אחר האחד. ב. כתב ב"קובץ שיעורים" [חלק ב סימן לט אות ג] לפרש בשיטת הרמב"ם, דאדם טריפה שהרג דמבואר בגמרא לעיל עח א שהוא נהרג משום "ובערת הרע מקרבך", שהטעם הוא, משום דכיון דטריפה אין לו נפש אי אפשר לקיומי ביה "ונתתה נפש תחת נפש" דכתיב

מאחר שקטנו בני מעיו.

מתניתין:

הגונב את הקסוה, הגונב כלי שרת מן המקדש, כמבואר בגמרא.

וכן המקלל בקוסם, כלומר: המברך את השם בשם עבודת כוכבים, ויתבאר יותר בגמרא. —

וכן הבוועל ארמית [גויה] — (15)

העושה את אחד מאלו: קנאין [בני אדם כשרים המתקנאין קנאתו של מקום ונוקמים נקמתו] פוגעין (16) בו, ממיתים אותו בשעה שרואים אותו עושה את המעשה. (17)

כהן ששימש במקדש בטומאה, אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין להלקותו, (18)

ובדיקה זו בדיקא יתירא היא, ואף שאם הוכחשו בה אין הורגים אותו במיתה שנאמרה בו, מכל מקום מכניסין אותו לכיפה.

שנינו במשנה: ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ:

ומקשינן: מאי שנא גבי כיפה דהכא, דקתני: נותנין לו לחם צר ומים לחץ, ומאי שנא גבי כיפה התם במשנה הקודמת, דקתני: מאכילין אותו שעורים עד שכריסו מתבקעת?! אמר תירץ רב ששת:

אידי ואידי בין כאן ובין כאן: נותנין לו לחם צר ומים לחץ עד שיוקטן מעיינו [בני מעיו], והדר [ולאחר מכן] מאכילין אותו שעורים שהם מתנפחים במעיו, עד שכריסו מתבקעת

כן, אלא דוקא בבוועל ארמית בעינן בשעת מעשה; "ערוך לנר", [והא דבכהן ששימש בטומאה מוציאין אותו לחוץ, יש לומר: או דאינו כדין השאר, וכדעת הרדב"ז שהובאה בהערה 21; או משום דאי אפשר להורגו בעזרה].

והוסיף: גם לא ידעתי כלל, איך שיך באחרינא "בשעת מעשה", דקודם שהגביה את הקסוה אשר על ידי זה נעשית שלו וקנאה בהגבהה, עדיין לא גנב, ולאחר שהגביה כבר הוא לאחר מעשה [לא נתבארה כוונתו היטב, כי בכלי שרת אין מעילה ולא נעשה שלו, וכל שעה שהיא בידו גנב הוא]; וכן במקלל בקוסם, דאי אפשר לכוון אותו רגע דוקא שעובר!?

18. על פי הרמב"ם [פרק ד מביאת מקדש]: אף על פי שאם עבד בטומאה אינו חייב בבית דין אלא מלקות, אחיו הכהנים לא היו מביאין אותו

אבל לדעת החולק, אין מכניסין אותו לכיפה, כיון שאין עדותו כשירה אפילו לדיני ממונות].

15. היינו בפרהסיא לעיני עשרה מישראל, וכמבואר בגמרא עבודה זרה לו ב, וברמב"ם איסורי ביאה יב ד.

16. כתב רש"י: פוגעין: ממיתין, כמו [מלכים א ב] "לך ופגע בו"; אבל לשון הרמב"ם [עבודה זרה ב ט] הוא: "קנאים פוגעים בו והורגים אותו".

17. אבל לאחר מעשה, אין מיתתו מסורה לבית דין, והלכה למשה מסיני הוא, רש"י; וכן איתא בגמרא לקמן פב א: "ולא עוד אלא שאם פירש זמרי, והרגו פנחס, נהרג עליו"; וסובר רש"י שבכולם אין קנאין פוגעים בו אלא בשעת מעשה, אכן דעת הרמב"ם ושאר פוסקים אינו

אלא פרחי כהונה [בחורים שמתחיל שער זקנם לפרוח בהם] (19) מוציאין אותו חוץ לעזרה מפני הטומאה, (20) ומפציעין שם את מוחו בגזירין של עצים. (21)

זר עשימש במקדש:

רבי עקיבא אומר: מיתתו בחנק על ידי בית דין.

וחכמים אומרים: מיתתו בידי שמים.

גמרא:

שנינו במשנה: הגונב את הקסוה ... קנאין פוגעין בו:

ומפרשינן: מאי "קסוה"?

אמר פירש רב יהודה: כלי שרת; וכן הוא

אומר [במדבר ד ז] בענין פריקת המשכן ומשאו: "ועל שולחן הפנים יפרשו בגד תכלת, ונתנו עליו את הקערות ואת הכפות ואת המנקיות ואת קשות הנסך [הם קנים שהיו על השולחן, ומסוככים על לחם הפנים]". (22)

שואלת הגמרא: והיכא רמיזא, היכן רמוזה מיתתו בכתוב?

ומפרשינן: דכתיב [במדבר ד כ] "ולא יבואו לראות כבלע [לשון גניבה הוא שמבליעים ומחביאים] את הקודש, ומתו". (23)

שנינו במשנה: והמקלל בקוסם ... קנאין פוגעין בו:

תני רב יוסף ברייתא שמתפרש שם מה הוא מקלל בקוסם: כגון שמקלל כלפי מעלה ואומר "יכה קוסם [כלומר: שם עבודה זרה]

דקנאין פוגעין בו, וציין למה שכתב בתשובה להוכיח שאין כן דעת הרמב"ם.

22. א. נתבאר על פי רש"י בחומש על הפסוק [שמות כה כט] האמור בשולחן "ועשית קערותיו וכפותיו וקשותיו ... אשר יוסך בהן", ורש"י בכמדבר ציין לשם; [וצריך ביאור: למה לא הביאה הגמרא את הפסוק בשמות המוקדם!].
ב. כתב ב"תוספות יום טוב" אחר שהביא את דברי הגמרא: כלומר, שהקסוה הוא שם מושאל, ומצאתי לו חבר במשנה ג פרק ד מכלים; [קוסין הצידוניים]; וראה שם ברע"ב שציין לסוגייתנו].

23. פשוטו של מקרא: שלא יבואו הלוויים לראות כשמכניסים את כלי הקודש לתוך הנרתיק שלהם, אלא הכהנים נכנסים תחילה ומכסים, ואחר כך באים הלוויים לשאתם.

לבית דין [להלקותו, וכן הבין ב"תוספות יום טוב"], אלא מוציאין אותו לחוץ, ופוצעין את מוחו בידן, ואין ממחין עליהם בכך.

19. על פי הרע"ב.

20. דבהר הבית חוץ לעזרה מותרין טמאי מתים, ומת עצמו, "תוספות יום טוב"; וראה בחידושי הר"ן כאן, אם צריך להוציא אותו גם חוץ לחיל שהרי "החיל מקודש הימנו שאין טמא מת נכנס לשם, וכל שכן מת עצמו שצריך שלא ימיתוהו שם", ראה שם; וראה בזה גם במהר"י קורקוס, ברדב"ז וב"משנה למלך" בהלכות ביאת מקדש ד ב.

21. ראה ברדב"ז פרק ד מביאת מקדש הלכה ב, שהאריך הרבה בביאור דין זה, והביא שם בשם הר"ן שדין זה הלכה למשה מסיני הוא דומיא

אתא [בא] רב כהנא ואמר ליה לרב: הכי אקריין [כך הקרויני].

אדכריה רב לגמריה [נזכר רב על ידי זה את מה שלמד מרבין]; וכך למד:

"בגדה יהודה": זו עבודת כוכבים, וכן הוא אומר [ירמיה ג כ] "אכן בגדה אשה מרעה [בבעלה] כן בגדתם בי בית ישראל [לעזוב אותי ולילך אחר אלהים אחרים] נאום ה'".

"ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים": זה משכב זכור; וכן הוא אומר [ויקרא יח כב]: "ואת זכר לא תשכב משכבי אשה, תועבה היא".⁽²⁾

"כי חלל יהודה [את עצמו, שהיה] קדש ה'": זו זונה [מופקרת לזנות]; כלומר: מפקיר קדושתו והולך לרדוף זונות, וכן הוא אומר: "לא תהיה קדשה [זונה, המחללת את קדושתה] מבנות ישראל".

"ובעל בת אל נכר": זה הבא על הגויה.

והרי כתיב בתריה אחר כל אלו, ובכללם הבעל את הגויה: "כרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה [הנו] בסגול [מאהלי יעקב, ומגיש מנחה לה' צבאות]", וכך הוא נדרש:

את קוסמו [כלפי מעלה מתכוין],⁽²⁴⁾ כי חשוב בעיניו הקוסם הזה, שיש בו כח לקלל בו.

רבנן — ואיתמא רבה בר מרי — אמרי: כגון שמקלל את חברו ואומר "יכהו קוסם, לו ולקונו ולמקנו [היינו לקב"ה שהוא קונה את העולם ומקנה לבריות את טובו]"⁽²⁵⁾.

שנינו במשנה: והבועל ארמית קנאין פוגעין בו:

בעא מיניה רב כהנא מרב [שאל רב כהנא את רב]:

לא פגעו בו קנאין, מהו עונשו של הבעל את הגויה?⁽¹⁾

אינשייה רב לגמריה [שכח רב מה שגמר מרבו בדבר זה, ולא ידע להשיבו].

אקריהו לרב כהנא בחלמיה [הקריאו מן השמים לרב כהנא בחלום] את הפסוק ממלאכי [ב יא]:

"בגדה יהודה, ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים, כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב, ובעל בת אל נכר, יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה מאהלי יעקב, ומגיש מנחה לה' צבאות".

עד שיברך בשם מן השמות המיוחדים".

1. ראה מה שביאר ב"ערוך לנר" למה שאל כן דוקא על בועל ארמית.

2. מלשון רש"י נראה, שאינו גורס בלשון הגמרא את סוף הפסוק "תועבה היא".

24. לשון ה"יד רמה": יכה קוסם את קוסמו, כלומר, למי שנתן בו כח לקוסם, והיינו כלפי מעלה.

25. הרמב"ם [עבודה זרה ב ט] לא הביא את כל זה, ולא כתב אלא "מי שגידף את השם בשם עבודת כוכבים, קנאים פוגעים בו והורגים אותו, ואם לא הרגוהו קנאים ובא לבית דין אינו נסקל,